

KOLOZSVÁRI SZÍNHÁZI KÖZLÖNY.

Kolozsvártt, mart. 6. 1860.

NAPILAP.

94-ik szám.

Előfizetési ár:
(Február 16-tól, a szinidény végéig.)
Helyben házhoz hordva 1 frt. 30 kr.
Vidékre postán küldve 1 „ 50 „ osztr. ért.

Mindenemű hirdetések elfogadhatnak: kétszer
hasábozott sorért 5 ujkr., ismétléseknél 3
ujkr.
Kincstári díj minden hirdetésről 30 ujkr.

Az abrek.*)

(Folytatás.)

Ezentul csak egymással küzdő csoportot láttunk. E küzdelem alig tartott tovább egy percznél — ekkor egyik leesett a lóról.

Vagyis inkább csak a törzs. A fej az ellentél kezében maradt. Ezen ellentél az abrek volt. Vad diadalkiáltást hallatott, a vért kicsepegni engedte a fejből, aztán nyeregkápájára akasztá.

A gazdátlan ló elszaladt, egy ideig köröskörül nyargalózott s végre ismét hozzánk csatlakozott.

A fejetlen hulla mozdulatlanul hevert a földön.

A diadalkiáltást új kihívás követte.

Oda fordultam a kozákhoz, ki e harezot folytatni akarta. Nyugottan szivta pipáját és igenlőleg intett.

Aztán néhány fenyegető szót kiáltott a csecsencznek. Ez megállítá lovát, hogy lássa, ki fogadta el a kihívást.

„Még tíz rubelt teszek hozzá,“ szólék a kozákhoz. Ezuttal csak furfangos szembunyorítással felelt: nagyot huzott kurta pipájából és az abrek ellen vágatott, mielőtt ez megtöltötte volna puskáját. Ellenétől negyven lépésnyire megállítá lovát és célozott.

Könnyű füst szállt föl arca előtt; azt hittük, hogy csak a por gyult föl a serpenyőben.

Az abrek, pisztolyával kezében, eléje nyargalt és husz lépésnyire reá lőtt.

De a kozák, e pillanatot fölhasználva egy kanyarulatot csinált és közbámulatra — mert egyikünk se látta, hogy fris port öntött volna a serpenyőre — még egyszer célozott és lőtt.

Egy görcsös vonaglás mutatá, hogy a csecsencz találva volt. Elereszté a kantárt és mindkét kezével megragadta lova nyakát.

A seb által ingerült ló a bokrokon keresztül a Terek felé vágatott. A kozák utána sietett.

Eppen követni akartuk, midőn a csecsenczet leesni láttuk lováról.

A ló megállt a lovag előtt.

A kozák félni látszott, hogy a csecsencz csak ravaszodik és magát holtnak tettet, hogy őt oda csalja, ennél fogva nagy kerületet csinált, mielőtt oda ment volna.

Nyilván ellenfele arczát akarta látni; de ez véletlenül vagy szándékosan arczal esett a földre.

A kozák óvatosan lovagolt hozzá. A csecsencz nem mozdult. Amaz pisztolyát lővésre készen tartá. Tíz lépésre a csecsencztől megállt és lőtt. E lövést meggazdálkodhatta volna, mert ellenfele meg volt halva. Leugrott lováról, kihuzta kandsárját, lehajolt — és egy másodpercz mulva fölemelte a véres fejet.

Az egész kiséret hangos „hurrah“ kiáltásban tört ki. A győző kiérdemelte a harmincz rubelt, s e mellett megmentette a csapat becsületét és megboszulta társát.

Néhány pillanat alatt le volt vetköztetve a csecsencz. A kozák a megsebesült ló hátára kö-

*) Mutatvány Dumaz Kaukaszusi utazásából 1858—1859.

tötte zsákmányát, megfogta annak kantárát, fölült saját lovára és visszatért hozzánk.

Minden oldalról e kérdéssel ostromlák őt:

„Hogyan lehettél, miután a lőpor föllobbant a serpenyőben.“

A kozák nevetett.

„Az én lőporom nem lobbant föl.“

„Hiszen látták a füstöt,“ viszonzák társai.

„Láttátok ám a dohányfüstöt, a mit számban tartottam,“ mondá a kozák „de nem lőpor füstöt.“

„Nesze a harmincz rubel,“ mondám: „ámbar egy kissé hamisan játszottál.“

A reregál.

A csecsencz holttestét a divatozó szokás szerint ott hagyták a ragadozó állatok zsákmányául, a kozák hulláját gondosan föltették a csecsencz lovára, melynek nyereg kápáján már feje függött; egy kozák megfogta a ló kantárát és visszavezette a várba, melyből egy óra előtt távozott el.

A kozák lovat, melynek egy lába össze volt zuzva, már nem lehetvén megmenteni, egy árokhoz vezették, hol az egyik kozák megnyitá torját kandsárával. A vér kifecscsent mint egy ugró kútból. A szegény állat fölágaskodott, de csakhamar összerogyott, és mialatt oldalt fektött, föl emelte fejét és csaknem emberi pillantást vetett ránk.

Elfordultam és azt mondtam a csapat vezetőnek, hogy véleményem szerint kegyetlenség a bátor csecsenczet, kit elvégre is inkább ármány mint erőszak által győzött le ellenfele, a kányáknak és sakáloknak átengedni és követeltem, hogy eltemessék őt.

De az altiszt ezt felelte, hogy a temetés a megholt társait illeti, kik éjjel majd eljönnek érte.

Egy kis dombra mutatott, a Tereken túl, hol néhány fenyegetőző s lármázó csecsencz volt összegyűlve. Nagy gyalázat volt rájuk nézve, hogy egyedül hagyták társukat, s még nagyobb, hogy cserben hagyták holttestét. Szégyelniök kellett magukat, ha falujokba visszatértek, mert nem mutathattak föl semmiféle zsákmányt.

A kaukaszusi népek közt t. i. következő szokás divatozik: ha kalandozásaikon egy vagy több embert vesztenek, halottaikat a falu külső erődívenyeig viszik s ott néhány lövést tesznek, hogy nejeiket tudósítsák hazatértökről. Mihelyt ezen utóbbiakat meglátják, a harezosok azonnal lefektetik a halottakat a földre és eltávoznak, nem térvén vissza addig, míg ugyanannyi ellenség fejet nem hozhatnak, mint mennyi társuk elesett.

Ugyanezen szokások divatoznak a keresztény hegyi népek közt is, kik Oroszország szol-

gálatában állnak; u. m. a psaiwk, tusinok, chewzurok, indusok stb. közt. Különösen valamely főnök holttestét soha se hagyják az ellenség kezében. E divat néha igen furcsa ajánlatokra vezet.

A tusinok pristawja Tselokajew herczeg volt. A herczeg meghalt. Más pristawot küldtek nekik, de ennek nem volt szerencséje a Tselokajew nevet viselhetni, és nekik egy Tselokajew kellett. A kormány tehát Tselokajewet kerestett, és végre találkozott is egy. Igaz, hogy kissé gyöngé és beteges volt, de a tusinok akarták őt, s így kineveztetett pristawnak.

Hadjárat határozatott, és a tusinok részt vettek benne. Pristawjok természetesen élökre állt: de a fáradalmak ártottak már is hanyatló egészségének, s csak a georgiaknál sajátos bátorsága tartotta őt fenn. A tusinok előre látták, hogy nem bírhatja ki sokáig. Tanácskoztak egymás közt és elhatározták, hogy követeket küldenek a pristawhoz.

(Folytatása köv.)

A múlt század jeles francia színésznői.

II.

Dumesnil kisasszony.

Dumesnil kisasszony Párisban született 1715-ben, 10 évvel Clairon kisasszony előtt, és fellépett legelőször 1737-ben, a Théâtre-Françaiseban 6 évvel előtte. Meghatón tündöklött mind a drámában, mind a tragoediában. Oly hatalmas, oly meglepő volt a színpadon, hogy egykor az egész földszinti közönség, mely akkor még állva nézte a játékot, hátrahúzódott, maga s a zenekar közt nyílt tért hagyván, mintha futni akarna ily rettentő látvány elől.

Mínthogy az előadási színetek alatt gyakran meleg hús-levet (bovillon) és kevés bort szokott inni, a rossz világ azt költötte felőle, hogy mámorba ejti magát: „Ez nem Iphigenia Aulisban, szokták mondani, ez Iphigenia Champagneban.“ — Fleury és Talma védelmezték e rágalom ellen.

Clairon kisasszony memoire-jaiban akarátja ellen is elismeri nagyságát, elismeri megható szellemét, habár némi sajátosabb viseletét szemére veti, a mi valószínűleg nem vala egyéb egyszerű, bizalmas fogásnál, és csak arra volt alkalmazva, hogy tőkélyesítse a természetességet és emelje a nagyságot.

Be kell vallani, hogy Claironnak nagy tehetsége volt, de nem elég művészi, azonban még is elegendően hiányos azon érzékiségtől, melyet memoire-jaiban szenvelget, mínthogy azzal nem

birt. Midőn Dumesnil kisasszony valóban komoly vala, Clairon kisasszony legtöbbször csak szin-padi volt; vagy ha szintén komoly is volt, csak oly szerepekben vala az, melyekben büszkeséget, haragot, megvetést vagy gúnyt kelle játsznia: a gyöngédség nála hiányzott. Midőn Garrick, a híres angol színész Párisban volt, kérdék tőle, hogy mely színészekben talál legtöbb tehetséget: a férfiak közül nevezé Lekain-t, Préville-t és Carlin-t; a nők közül Dangeville-t, Dumesnil-t és

Arnauld Sophie-t, a nélkül, hogy Clairon nevét meg is emlitené, — csupán annyit jegyzett meg róla: „Igen tulságos színész nő.“ Diderot mind a mellett nagy dicsérő beszédet mondott föléle.

Memoire-jaiban, valamint a szinpadon mindig fellengős, vallomásokat tesz, hanem ezek, mint sok más, több gőgöt, mint szerénységet árulnak el, és kevesebb igazat mint hazugságot tartalmaznak.

T Á R C Z A

Bel és külföldi vegyes hírek.

□ A tegnap estve tíz óra körül szappany-utczában tűz ütött ki, s egy helybeli polgár eczetgyára leégett. A tűz eleinte nagy aggodalomba ejté a szomszéd háztulajdonosokat, mivel a szűk hely miatt az oltás körül nem lehetett kellő erőt kifejteni, később azonban sikerült erőt venni a lángokon.

□ A Horváth szükölködők felsegélésére rendezendő hangverseny alkalmával Pesten a nemzeti színház tagjainak nagyobb része működni fog. Ez alkalommal lép fel újból Jókainé is hosszabb betegeskedése után.

□ A Wanderernek írják Szegedről, hogy a „Sz. H.“ kiadója azon barbar hangon tolytatott polemia folytán, mely ezen lap szerkesztője és Szabó színigazgató közt folyt, új szerkesztőt keres lapjának. E valójában botrányos totharczot átolattuk eddig megis emliteni, még pedig azért, mert sajnosan tapasztaltuk, hogy Kempelen urnak e vitájában oly emberek is szolgáltak anyaggal, kiknek inkább oda kellett volna törekedni, hogy e tárgy mentől hamarabb véget érjen, még pedig a nélkül, hogy egyik vagy a másik fél compromissiot szenvedjen. A szegedi színház néhány tagja elég meggondolatlan, elég kimélytelen volt igazgatójuk ellen oly vádakkal fellépni, a mely legkevésbé sem vállalt becsületére egyiknek sem. A szegedi értelmiség közt bizonyára rossz hatást idézhetett elő, azon meggyőződés, hogy vagnak a magyar színészetnek oly tagjai is, kik nem átalják oly dolgokat a nagy világ elejébe hozni, melyeknek csak culissak közt kellett volna maradni. Ha a magyar színészet becsületét éppen azok piszkolják be, a kiknek védeni kellene; mi lesz akkor Thália templomából nálunk, mit fognak mondani azon németországi jóakaróink, kik kapva kapnak egy-egy olyan adaton, mely reánk nézve csak szomorú lehet?

□ Jean Paul özvegye Münchenben meghalt 84 éves korában.

□ La Grange, asszony, ki most Brasiáliában énekel közelebből nagy veszélyben forgott,

ugyanis ladikon egy gőzöshez akart menni, midőn erős hullámvás támadt, a ladik felborult, s La Grange a habok közé merült. Egy merész hajós utána ugrott egy más ladikról, s sikertült őt megmenteni a legborzasztóbb haláltól.

□ „Debreczeni lapok“ czim alatt april 1-től kezdve egy szépirodalmi, ipar, gazdasági s kereskedelmi közlöny indul meg. Kiadta Csáty Lajos és társa.

□ Madridban nem rég egy színész előadás közben öngyilkos szándékkal, két erős törsturást ejtett magán, hanem sebeiből kigyógyult, és most a nagy circus tagja.

Színházi krónika.

Vasárnap mart. 4. 1860. „Okos bolond.“ Énekes vigjáték 3 felv., írta Szigeti J. Magáról a darabról igen kevés mondani valónk van, miután — ez inkább bohózat — szerzőjének a gyengébb műveihöz tartozik tulerőltetett alapeseményél fogva. Gyulai, mint Hatosi Gáspár — a karzati közönséget igen jól mulattatá, Vadászal (Márton) együtt. Polákovicsné (Laura), Paulai (Segélyi), Follinusné (Etelke) szokott eleven könnyűséggel játsztak.

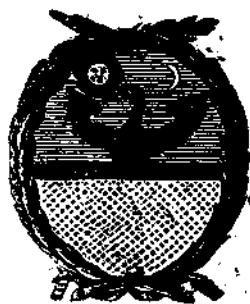
És most szóljunk egy olyan dolgról, melyről valójában jobb szeretnők ha nem kellene szólni.

Sajnálkozva tapasztaltuk a tegnap, hogy színésznők közül éppen azok szoktak megfélekedezni néha magokról a szinpadon, kiknek tulajdonképpen jó példával kellene előljárniok. Ha egy másod harmadrendű tag feledkezik meg annyira magáról, hogy egész jelenetet csak nem végig nevet, s észre sem tesszik venni a közönséget, — talán elhallgatjuk, vagy ha nem, a legrövidebben adjuk tudtára s figyelmeztetjük kötelességére; de midőn egy oly tag tesz ilyesmit, ki majdnem minden előadás alkalmával közönségünk kitüntetetésével találkozik, — nem hagyhatjuk említés nélkül. A színész és színésznőnek testestől lelkestől a szinpadon kell legyen, s nem szabad soha tudnia, hogy mit csinál a közönség alatt, sir-é vagy nevet? — nem szabad soha éreztetnie a hallgatóval, hogy neki most kicsiny szerep körén alóli, vagy éppen oly szerepe van, melyet nem örömet játszik.

Ez uttal csak ennyi mondani valónk volt e tárgyban, még pedig azon jóremény fejében, hogy tisztelt művésznők bizonyára nem fogja a kimondott leplezetlen igazságot oly zokon venni, mint közelebből vette valaki.

Felelős a szerkesztésért és kiadó HAVI MIHÁLY.

NEMZETI

SZÍNHÁZ.

F e l s ő b b

e n g e d é l y l y e l.

Kolozsvártn, ma, kedden, martius 6-kán, 1860.

A fennálló országos szini választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti
dalszintársaság által adatik:

HUNYADI LÁSZLÓ.

Eredeti nemzeti dalmű 4 felv. Szövegét írta Egressi Béni, zenéjét Erkel Ferencz a pesti nemzeti színház első karnagya.

ELSŐ SZAKASZ:

Cillej halála Nándoron (Belgrádban) 1456-ban.

Személyzet:

V-ik László, magyarok királya . . . . . Pauly.
Cillej Ulrik, a király nagybátyja . . . . . Marzelli.
Hunyadi László, várparancsnok Nándor-
ban (Belgrádban) . . . . . Follinus.
Hunyadi Mátyás . . . . . Schinek J.

Főurak, zsoldosok.

MÁSODIK SZAKASZ:

Királyi eskü Temesváron 1456-ban.

Személyzet:

V-ik László . . . . . Pauly.
Gara, nádor . . . . . Bodorfi.
Mária, leánya . . . . . Fridrikné.
Erzsébet, Hunyadi János özvegye, Te-
mesvár urnője . . . . . Szerdahelyi Nelli.
Hunyadi László } fiai . . . . . Follinus.
Hunyadi Mátyás } . . . . . Schinek J.
Egy hölgy . . . . . Láng Mari.
Urhölgyek, nemesek.

HARMADIK SZAKASZ.

Ármány Budán 1456-ban.

Személyzet:

V-ik László . . . . . Pauly.
Gara, nádor . . . . . Bodorfi.
Mária, leánya . . . . . Fridrikné.
Hunyadi László . . . . . Follinus.
Hunyadi Mátyás . . . . . Schinek J.

Kiséret, nép, örök.

NEGYEDIK SZAKASZ:

Vérpad Budán 1457-ben.

Személyzet:

Gara, nádor . . . . . Bodorfi.
Mária, leánya . . . . . Fridrikné.
Erzsébet . . . . . Szerdahelyi Nelli.
Hunyadi László . . . . . Follinus.
Bakó . . . . . x x x

A menyegzői ünnepély alkalmára szerzett **magyar tánczot** eljárják: Májer L. és Gerecs.

Holnap, szerdán, Tar Csatár és Vadász József jutalmára adatik:

VID, vagy a POGÁNY MAGYAROK.

Eredeti dráma 4 felv. kardalokkal. Irta Szigligeti.

Az opera tartalma kinyomva kapható a pénztárnál 5 kr. p. p.

Helyek ára: Felső páholy 2 ft. 10 kr. Közép páholy 3 ft. 15 kr. Alsó páholy 2 ft. 63 kr.
Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altiszti jegy 21 kr. Karzat 18 kr. osztr. ért.

Kezdeté 7 óraker, vége 9-után.

A rom. kath. lyceum betűivel.